

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת חוה אתי עטייה

5589/25/פ

הצעת חוק הסיוע המשפטי (תיקון – סיוע משפטי למטופל סיעודי), התשפ"ה–2025

1. תיקון התוספת 1. בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב–1972¹, בתוספת, אחרי פרט 15 יבוא:

"16. לאדם הזכאי לגמלת סיעוד לפי סעיף 224(א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995², וכן לאלמנה או שכול שקצין התגמולים הורה כי ישולם להם תגמול נוסף, לפי סעיפים 8 א ו-11(א) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"י–1950³, בכל הנוגע –

(א) לעניינים שבית הדין לעבודה מוסמך לדון בהם, למעט עניינים פליליים, וסעיף 3 לא יחול;

(ב) לליווי ולקבלת ייעוץ וסיוע במימוש זכויותיו לפי כל דין בהליך הפלילי, וכן בהליך אזרחי הנוגע למימוש זכויותיו בגין תלונה שהגיש נגד מטפל סיעודי בשל עבירת אלימות, עבירת מין, עבירת רכוש או בשל עבירה של פגיעה בפרטיות, וסעיף 3 לא יחול."

דברי הסבר

האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים (להלן – הסיוע המשפטי) מספק סיוע משפטי לרבות ההוצאות הכרוכות בו למי שידו אינה משגת, בעניינים ובהיקף שנקבעו בתקנות, מכוחו של סעיף 2 לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב–1972 (להלן – החוק).

עם זאת, ניתן שירות משפטי בלא מבחן כלכלי בתחומים שונים למי שנקבע בתוספת לחוק הסיוע המשפטי בעניינים ובהיקף המפורטים בה.

במדינת ישראל יש כיום למעלה מ-300,000 זכאים לגמלת סיעוד מתוכם כ-74,000 בדרגות תלות 3 עד 6 המוגדרות כרמות בינונית וגבוהה. מרביתם של הזכאים בדרגות תלות אלה מסתייעים בטיפולו של עובד

¹ ס"ח התשל"ב, עמ' 95.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

³ ס"ח התשי"י, עמ' 162.

זר לאחר שעברו את מבחני התלות הנדרשים. יצוין כי ההיעזרות בעובד זר המקבל אשרת עבודה מיוחדת היא כמעט הדרך היחידה לטיפול במטופלים סיעודיים בקהילה. הדבר נכון גם לגבי אלמנה ושכול במצב מיוחד הזקוקים לטיפול אישי בידי הזולת לפי סעיפים 8א ו-11א) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950.

עובדים זרים המטפלים במטופלים סיעודיים מקבלים כיום ייעוץ וסיוע משפטי ללא תשלום או בתשלום סמלי מטעם יחידת הממונה על זכויות העובדים הזרים במשרד הכלכלה והתעשייה, או מטעם התאגידים האחראים להשמתם, וכן מטעם עמותות כגון קו לעובד, האגודה לזכויות האזרח ועוד. לעומת זאת, המטופלים הסיעודיים עצמם שהם אזרחי המדינה, נותרים ללא מענה כזה. המטופלים הסיעודיים הם פעמים רבות אנשים קשי יום ומעוטי אמצעים, אשר פעמים רבות מתקיימים מקצבאות הביטוח הלאומי. אוכלוסיית המטופלים הסיעודיים חשופה לתביעות, לעתים לא מבוססות, המוגשות על ידי העובדים הזרים, ללא יכולת להתגונן מפניהם כראוי וללא יכולת לתבוע כנגד במקרים המתאימים.

מעבר לכך, לאחרונה אנו עדים לעלייה מדאיגה במקרי האלימות מצד עובדים זרים כלפי מטופלים סיעודיים חסרי ישע. מדובר במקרי אלימות פיזית, נפשית ואף מינית, גניבות מבתי מטופלים, סחיטה כלכלית ופגיעה בפרטיות המטופלים ובני משפחותיהם. למרבה הצער המשטרה, רשות האוכלוסין וההגירה ורשויות הרווחה אינן נותנות מענה הולם למקרים אלו ומרבית התלונות נסגרות מחוסר ראיות או מחוסר עניין לציבור. נפגעי העבירה מקרב ציבור זה שבחלקו הגדול מתגורר בגפו או בלוויית בן או בת זוג שאף הם קשישים, נותרים חסרי אונים ואין ביכולתם לממן סיוע משפטי שיאפשר להם להתמודד עם הבריוקרטיה המורכבת הכרוכה בהגשת תלונה, ובהליך המשפטי הנגזר ממנה.

דוח הצוות הבין-משרדי לבחינת היתכנות העסקת עובדי סיעוד זרים אצל מטופלים סיעודיים באמצעות תאגידים, מחודש אפריל 2022, המליץ על הענקת מעטפת ליווי ניהולית למטופלים הסיעודיים לרבות סיוע משפטי, אלא שהוא לא התווה דרכים מעשיות למימוש ההמלצה.

לפיכך מוצע, כי יינתן סיוע משפטי בתחום דיני העבודה למטופלים סיעודיים הזכאים לגמלת סיעוד לפי סעיף 224א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, וכן לאלמנות או שכולים שקצין התגמולים הורה כי ישולם להם תגמול נוסף, לפי סעיפים 8א ו-11א) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950. בנוסף, לאותם מטופלים מוצע כי יינתן ליווי וכן ייעוץ וסיוע במימוש זכויותיהם בהליך הפלילי ובהליך אזרחי בגין תלונה שהגישו נגד מטפל סיעודי בשל עבירת אלימות, עבירת מין, עבירת רכוש או בשל פגיעה בפרטיות. כל זאת, ללא תלות בעמידה במבחן כלכלי.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת שמחה רוטמן (פ/4634/25), על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו (פ/5181/25) ועל ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/5240/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום

י' באדר התשפ"ה (10.03.2025)